

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Bokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četr let 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Jugoslovansko vprašanje.

Da je ta točka naše notranje in tudi zunanje politike gotovo najvažnejša, o tem smo že govorili. Slovanski listi in politiki na jugu so že od nekdaj opozarjali na to dejstvo, kar pa se po navadi ni prijelo trdih nemških butic, kakor jih imajo nekateri politiki sosednjega naroda.

Nemci živijo še vedno v stari centralistični ideji, ki ne pozna drugega v Avstriji kot Nemce, na Ogrskem pa so Nemci prodali celo svoje lastne rojake na Erdeljskem Mažarom, ki so na Ogrskem to, kar Nemci pri nas. Iz starih tradicij si ta dva naroda kujeta svoje današnje pravice in zatirata vse drugo, kar pride pod nju roko.

V Avstriji in na Ogrskem pa živi nebroj drugih narodov, ki tvorijo večino prebivalstva proti Nemcem in Mažarom. Žalibog pa nimajo pravice, ki bi odgovarjale temu njih številnemu razmerju, ker pri Nemcih in pri Mažarih se vlada po navadi ne s pravico, ampak s pritiskom.

V zadnjem času so pa tudi Nemci uvideli, da stvar ne gre na ta način dalje. Tapatam se oglašajo glasovi proti taki nesmiselni politiki, ki ubija na milijone zvestih državljanov v njih političnih in gospodarskih interesih.

V reviji »Oesterr. Rundschau« čitamo v tem oziru sledeča zanimiva izvajanja: »Ako ne dosežejo Jugoslovani in Romuni v najkrajšem času svojih skromnih zahtev — potem se zna zgoditi, da zadenejo monarhijo hudi notranji in zunanji boji, kakoršnih se ni videlo tekom let. Jugoslovani ni več mogoče z bajoneti in izrednim stanjem privezati na državo. Ako je bil ta sistem pritiska policijske samovolje že dosedaj skrajno ponesrečen, potem je postal sedaj popolnoma nemogoč. Ako se to dela še dalje, pomeni to le nekako ponovitev dogodkov v Lombardiji in Benečiji.

Sedaj je potreba, da se izvršijo gospodarske, politične in tudi državno-pravne koncesije, ki bodo naše Jugoslovane prepričale, da so ravno pravi člen velike avstrijske monarhije. Na ta način se jim mora omogočiti, da živijo v okvirju monarhije svoje narodno, gospodarsko in politično življenje. Šele potem lahko od njih zahtevamo, da obrnejo svoje poglede proti Dunaju in proti Budapešti.

To so res lepe besede. Če drugega ne, priznamo je tedaj, da se nam še godijo krivice, ki bi jih bilo treba odpraviti. Toliko kot namiguje »Oesterr. Rundschau« za enkrat niti ne želimo; želimo le pravičnost na podlagi obstoječih zakonov. Za državno-pravne reforme nam res ni toliko, če še uzakonjenih političnih in gospodarskih pravic ne moremo doseči. Naj nam dajo, kar nam pritiče po postavi, kar nam obetajo po vrhu, to jim radi pustimo. Veseli pa nas pri vsem tem dejstvo, da to, kar smo mi že tolikokrat trdili, ni le izmišljotina, kot to hočejo nekateri nemški kričači, ampak so bile na dejstvih temelječe opazke.

V temeljnih zakonih nam dana enakopravnost naj se res tudi izvršuje, in vsi narodi bodo zadovoljni. Dokler se pa pri nas Nemci nosijo kot absolutni gospodarji cele države, pač ne bo zadovoljstva med ljudstvi. Vsakemu svoje

Zavožena politika v Bosni.

Med tem ko je naša vlada za enkrat spravila med deželni zbori vsaj nekatere do dela, stoji v Bosni ves političen aparat že dolgo in malokdo se pobriga za to, da bi deželni zbor v Sarajevem deloval in rešil potrebne deželne zadeve, ki so že več časa obečane, a do izpeljave še vedno ni prišlo. V deželnem zboru bosanskem so važne posebno tri stranke, ki se ločijo v verskem oziru ena od druge. Hrvatje so katoličani, Srbi so pravoslavni in tretja stranka so Mohamedanci. Mohamedanci in Hrvatje so sedaj vladni večini, a 12 srbskih poslancev je ravno te dni položilo svoje mandate, tako da so zopet potrebne volitve, ki pa bržkone ne bodo prinesle za vladno nobene spremembe, četudi račun vlada, da bo dobila od onih 12 mandatov kakih osem, kar bi pomenilo za vladno zmago na vsej črti.

Bosenska ustava in z njo tudi deželni zbor še ni stara. Komaj dobra tri leta je preteklo, kar se je razglasil tozadevni zakon. Dne 17. febr. 1910 je bil oni važni dan, ko je dobila Bosna svojo avtonomijo, četudi nekoliko oščipnjeno v primeri z drugimi deželami naše monarhije. Nekateri vidijo sedaj v tem vzrok, da parlamentarni voziček neče teči več dalje, češ, ako bi bila popolna avtonomija, potem bi šlo. Drugi so ravno nasprotnega mnenja ter mislijo, da bosensko ljudstvo sploh še ni zrelo za kako avtonomijo in da je prišla ustava dosti prezgodaj. O tem bi bili seveda mi drugega mnenja, ker ljudstvo kot tako pač pravzaprav ne odločuje, odločujejo važne zakonodajske in upravne stvari vendar le izvoljeni poslanci. V tem oziru ima Bosna dovolj izobraženih in delavnih ljudi, ki bi gotovo radi in s pridom delali za domači blagor.

Ko je onih 12 srbskih poslancev pred kratkim odstopilo, je natančno zašumelo po nemških listih, da so v zvezi s Srbijo in da so za to odstopili. Pri tej priliki je nemško časopisje hitro naštel celo vrsto političnih grehov, ki jih imajo bosenski Srbi, posebno pa se jim pripisujejo zveze z Belgradom.

Po našem mnenju je ta sodba precej prenačljena, kajti ako bi bilo Srbij kaj do tega, da se vmešuje v bosenske zadeve, se veliko lažje to zgodi potom poslancev kot pa tako, če nima nikogar.

Med glasovi, ki prihajajo gori iz Bosne, so pa tudi taki, ki pripisujejo krivdo na tem političnem brezdelju drugim faktorjem kakor so ravno tu naštet. Ne Srbi, ne ustava sama na sebi, ne ljudske mase niso krive, da z deželnim zborom ne gre, krivi pa so tega gospodje pri centralnih vladah v Budapešti in tudi na Dunaju. Kakor je vsem našim čitateljem znano, je bosensko ljudstvo na sploh jako dobro in prijazno. Bošnjak ni sita človek, njegove navade so skromne in priproste. Dežela bosenska je po svoji naravi jako bogata. Obilo rodi sadja, a bi ga lahko še več; njeni gozdovi so bogati zakladi, ki še niso odprti; rudniki bosenski so znani po svojih bogatih žilah raznih koristnih rud.

Izmed bosenskega ljudstva jih je že mnogo dovršilo srednje in visoke šole, jako dosti jih je tudi po državnih službah, tudi že na višjih uradniških me-

Toda, kaj se godi navadno s temi sinovi bosenske zemlje?

Navadno jih pošlje vlada drugam, posebno v nemške kraje, na Dunaj itd. doma pa se naseljujejo Nemci in Mažari. To se godi že desetletja, da prihaja vedno več tujcev v Bosno in domači sinovi morajo iti potem drugam. Mažari in Nemci mislijo, da je Bosna kakor nalašč zanje. Ljudstvo pa trpi pod tujim uradništvom razne neprilike, ki so čisto brezpotrebne. Tujec velja v Bosni vse, domačin ni za nobeno rabo. Ta sistem je pa vrigel svojo senco tudi že na deželno politiko in v takih razmerah seveda skoro ni mogoče misliti na kako redno delovanje deželnega zbora. Mažarsko-nemška invazija pač ni ugodno ozadje za ustavno politiko, to bodo morali tudi merodajni krogi spoznati. Ako bode enkrat vlada ustanovila v tem oziru normalne razmere, potem ni dvoma, da bo tudi bosenski deželni zbor zopet povzel svoje redno delovanje.

To je posebno želeli z ozirom na novo trgovsko pogodbo s Srbijo in pa z ozirom na zvezanje naših in srbskih železnic na bosenskih progah. Vprašanje bosenskega deželnega zbora ni le krajevnega, ampak je prav hudo splošnega pomena. Zato pa zasluži, da se ga pretresa nekoliko bolj resno kot se je to godilo do danes.

Francoski kapital na delu.

Kakor je znano, imamo v Evropi dve veliki politični skupini držav. Ena taka skupina je trozveza t. j. Nemčija, Avstrija in Italija, druga taka skupina pa je zveza med Angleži, Francozi in Rusi. V trozvezi igrajo prvo ulogo Nemci, mi pa prav gotovo zadnjo. Navadno se mi vedno oziramo na svoja dva zaveznika, t. j. na Lahe in Nemce, a oni se za nas brigajo grozno malo. V Italiji so tej zvezi nekateri prav očitno nasprotni in pravijo, da ni uredno, da bi se Italija vezala z nami. Nekoliko drugače stališče se opaža pri drugi skupini. Tu si gredo vsi trije zavezniki vedno na roko. Na zunaj pred svetom se sicer včasih zdi, kot da so sprti, a v resnici je to le pesek v oči in Francozi in Rusi so si najtopplejši prijatelji. Druge države in državnice se potem družijo okoli teh dveh skupin, kakor pač kateri bolj kaže.

Med balkanskimi državami je bila svoj čas Srbija prav odločno na naši strani in za časa Obrenovičev je bil naš vpliv tam doli naravno vsemogočen. Rusija takrat tam ni imela bi rekli nobene besede in Srbija je dala to, kar je bilo prav dunajskim diplomatičnim krogom. Toda to ni trajalo dolgo. Nastopili so pri nas drugi časi, ko naši diplomatje niso videli v Srbij nam potrebne države, ampak najhujše sovražnike. Od takrat so zadobili Rusi vpliv na Srbskem, mi pa smo izgubili tla pod nogami.

V balkanski vojski se je večkrat opazilo, kako se bje ena omenjenih skupin proti drugi: Trozveza proti Rusiji, Franciji in Angliji. Da so glede Bolgarov in Srbov zmagali Rusi, to je jasna stvar, a še ena država ni bila čisto v njih vodi, to je Romunija. Sicer so se ravno v zadnjem času Rusi prav očitno potrudili, da bi romunsko državo odtujili našemu vplivu in deloma se jim je to že bilo posrečilo. K temu smo seveda

macija, ki je hotela ob enem podpirati Bolgare in Romune, a smo oboje izgubili. Med Romuni sicer že več let sem ni bilo tiste zaupnosti proti naši nemški politiki kot bi bilo želeli. Naši diplomatje so sicer trdili na široko, da je Romunija nam udana in zvesta država, a v resnici o kaki taki udanosti ni niti govora. Par višjih politikov in diplomatov je morda nagibalo k Avstriji, a ljudstvo romunsko je bilo skozi in skozi proti nam. O tem so poročali listi dovolj jasno in odkrito iz najboljših romunskih virov, a pri nas tega nekateri niso hoteli verjeti. Vršil pa se je isti razvoj kot na Srbskem, ljudstvo se je vedno bolj obračalo od naše nemško navdahnjene politike. Seveda naši nemški diplomatje še vedno mislijo, da so na pravi poti, a ravno to kaže, da ne poznajo položaja, da igrajo nojevsko politiko. Ker oni ne vidijo tega političnega razvoja na Balkanu, mislijo da ga tudi v resnici ni.

Po končani balkanski vojski je bilo prvo vprašanje balkanskih izčrpanih držav, da dobijo zadostna posojila in potrebne kredite. Vse balkanske države so sedaj v denarnih stiskah, od prve do zadnje. To je popolnoma jasno, kajti vojna je požrla vse prihranke zadnjih mirnih let in blagajne so prazne kot volčji želodec. Prvo in najvažnejše delo balkanskih držav je sedaj pač gotovo, da dobijo zadostna posojila, ker le na ta način lahko izkoristijo pridobljene dežele. Brez denarja ne gre, to je jasno. Prvi so se oglasili Bolgari. Rabijo okoli 500 milijonov kron posojila pod kolikor mogoče ugodnimi pogoji. Naši veliki prijatelji Bolgarov so bili takoj na nogah in iz naših praznih kas so spravili skupaj 30 milijonov kron za Bolgare. Nekateri listi so prav obširno povdarjali, da je to naše posojilo jako velike politične važnosti, češ, s tem bomo Bolgare še bolj privezali nase. Kje bodo dobili Bolgari še drugih 470 milijonov, tega seveda nismo zvedeli, a uginiti je pač lahko. Ali smo mi tistih 30 milijonov dali ali ne, to je približno isto — namreč brez vsakega pomena za Bolgare, pač pa na škodo našim domačim finančnim razmeram.

Za Bolgari so prišli prvi Romuni, ki so rabili tudi 500 milijonov kron, da uredi razne svoje domače potrebe. Romunija je pač denarno dosti boljši dolžnik kot Bolgarija, toda glej, pri nas je ostalo vse tiho; zdi se, da se nikomur ni ljubilo več segati v žep, če že tako ve, da je prazen. No, pa Romuni niso ostali morda na cedilu, pomagali so jim Francozi. Takoj so se odprle velikanske francoske blagajne in francoske banke so naštele kar kupoma onih 500 milijonov kron po 5% obresti. Sicer se to pri Francozih zgodi večkrat, ker ti imajo denarja kot peska, a to posojilo je politično največje važnosti, ker sedaj so Romuni za trdno — odtrgani od nas. Ker niso Rusi vtegnili vsega doseči, jim pomagajo Francozi s svojim kapitalom, ki je sedaj pridno na delu proti trozvezi in njeni politiki, nasprotno pa podpira povsod rusko-francoske načrte. Proti takim potezam — z milioni podprtimi ne moremo postaviti prav nič nasproti. Tu moramo biti lepo ponižni in molčati, kajti naše denarne razmere so nekoliko drugačne kot francoske. Očitno pa se vidi, da nas na Balkanu potiskajo povsod v ozadje in o našem vplivu tam ni več mogoče govoriti. Kar niso dosegli ruski diplomatje, to sedaj izvršujejo francoski kapitalisti.

nekater izmenjave na poslaniških mestih. Obisk carja Ferdinanda v Petrogradu se bržkone ne bo izvršil, govori pa se, da bo car potoval v Berlin in na Dunaj.

Domače in razne vesti.

Prememba med učiteljstvom. Alojzij Črnigoj, učitelj na šolskih zavodih društva »Šolski Dom« v Gorici, in Adolfa Klavara, novoimenovani učitelj na javni ljudski šoli v Bovecu, sta se dogovorila, da menjata svoji mesti. C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu in društvo »Šolski Dom« sta odobrila to zameno, in tako je prišel Al. Črnigoj na javno ljudsko šolo v Bovec, Ad. Klavara pa na zasebno deško šolo v Gorico.

Iz sodne službe. Višji sodni svetnik pri tržaškem višjem deželnem sodišču, Henrik Pederzoli, je imenovan za dvornega svetnika.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Gorici se prično prihodnji usposobitveni izpiti v ponedeljek, dne 10. novembra t. l. — Pravilno opremljene prošnje je predložiti predpisanim potom pravočasno, tako da bodo vsaj do dne 31. oktobra t. l. v rokah ravnateljstva.

Velika nesreča, bi se bila lahko pripetila v nedeljo ob 10. uri prepoludne v Šolski ulici. Pred uhodom v zakristijo cerkve sv. Ignacija se je strlo kolo voza, ki je bil preobložen s hlodi za Brasovo zalogo lesa. Voz se je prevrnil in drva so zdrčala na trotoar, kjer se je ravno nahajal nadučitelj v pok. in bivši šolski voditelj v »Malem Domu« g. Hrovatin. Drva so ga stisnila k zidu ter ga poškodovala na glavi in na nogah. Poškodbe niso sicer nevarne, a g. Hrovatin je moral prestatiti par hudih trenutkov v strahu. Rešili so ga iz nevarnega položaja vojaki, ki so ravno prihajali od maše. Nato so ga prepeljali v bolnišnico. Začetkom so se razširili glede te nesreče najrazličnejši glasovi. Reklo se je celo, da že g. Hrovatin vsled nesreče umrl. Kaka nesreča pa bi se bila lahko pripetila, če bi se bil voz prevrnil nekoliko kasneje? Kajti tik za g. Hrovatinom so se podajali šolski otroci vadnice v vrstah k maši. — K ti neseči je treba pripomniti, da se vidi večkrat v Gorici nevarno preobložene vozove. Ali ni oblasti, ki bi to lahko odpravila?

Zborovanje državnih uslužbencev. V soboto zvečer so imeli državni uradniki, poduradniki in sluge zborovanje pri »Zlatem angelju«, na katerem se je razpravljalo o udeležitvi uradniške pragmatike. Predsedoval je zborovanju prof. Sokol. Prisostvoval je kot vladni komisar policijski nadkomisar dr. Casapiccola. Poročal je poštni oficijal Hrovatin in predlagal na koncu ostro resolucijo, s katero se zahteva od parlamenta čimprejšnja rešitev pragmatike. — Oglasila sta se k besedi v imenu adjunktov, oficiantov in aspirantov ter državnih slug dva zastopnika omenjenih kategorij državnih uslužbencev, ki sta pozivljala uradništvo, naj obstoja pri zahtevi po uvedbi službene pragmatike tudi takrat, ko bi se, kar se prav lahko zgodi, ista le deloma uvedla, namreč le za uradnike. Na zborovanju je bil tudi držav. posl. Ussai, ki je odgovoril na tozadevno interpelacijo poročevalca Hrovatina, da mu ni znano, zakaj se od strani posl. zbornice zavlačuje rešitev uradniške pragmatike. Govorilo se je na zborovanju nemško in italijansko (Ussai). Slovenski besedi ste bili le dve: »Častiti zborovalci!« Boljše kot nič.

Sličica z goriške ulice. Komaj je začelo redno šolsko leto in šolska deca pridrla od vseh strani naše dežele v hrame modrosti, že se je pojavila redna prikazen cestnega pometaja na goriški ulici. Prej ga je človek videl le bolj redkoma, sedaj je red en! Točno okoli 3/4 na osem, to je v času, ko je največ otrok na cesti, se ta najnižji goriški uslužbenec poti in trudi po goriškem tlaku, kot bi mu šlo za večno življenje. Pri-

ma iz jekla in nosi 11.000 ton. Dolga je ladija 430 čevljev, široka 54, in visoka 36 čevljev. Na uro preplava 12 morskih milj. Spuščanja v morje se je vdeležila cela vrsta odličnih domačih in tudi tujih gostov. Botrca je bila žena argentinskega konzula na Dunaju.

Bombni atentat na Reki. Preko Budimpešte poročajo, da je obmejna policija na Reki dognala, da je bil atentat pripravljen po članih radi protidržavnih tendenc razpuščenega društva »Giovane Fiume«.

Odpustitev rezervistov. Vojna uprava je odredila, da se trajno odpuste nadomestni rezervniki de 10. t. m. Rezervnikom letnika 1910. se všteje dosežanja vojaška služba za dve, onim letnika 1911. pa za eno orožno vajo. Rezervniki poljske artiljerije se odpuste dne 31. t. m.

Knez Karl Schwarzenberg †. V soboto zjutraj ob 11^{3/4} je umrl na svojem gradu na Češkem znani češki aristokrat, ki je igral v avstrijski politiki precej veliko vlogo. Bil je član gosposke zbornice, tajni svetnik cesarjev in vitez najvišjega avstrijskega reda, zlatega runa. Rojen je bil l. 1859, od leta 1886 pa je zastopal češko plemstvo v deželnem in državnem zboru. Pred nekaj tedni se je na lovu prehladil in dobil lahko influenco. Tej se je pridružila počasi zapljučnica, ki je spravila še krepkega moža pod zemljo. Bil je sicer plemenitaš, a se je vedno zavedal svoje češke narodnosti v političnem in v privatnem življenju. Med zavednim češkim plemstvom bode stalo ime Schwarzenberg vedno na odličnem mestu. Njegova posestva so obsegala 27.802 hektara, zemljiškega davka je plačeval 72.449 kron. Po mišljenju je bil pokojni knez skozi in skozi katoličan in pri nemških in čeških liberalcih hudo nepriljubljen.

Zaradi kolere odgojen nastop vojaške službe. Kakor se uradno razglašča, je ogrsko domobrantsko ministerstvo odredilo, da onim novincem, ki stanujejo v ozemlju, ki je na Hrvaškem in v Slavoniji okuženo po koleri, do nadaljnjie odredbe ni treba nastopiti vojaške službe. Enoletni prostovoljci so izvzeti.

Obligatorično zavarovanje proti nezgodam se je vpeljalo za vse slušatelje na tehnični visoki šoli na Dunaju od letos naprej. Taka zavarovanja so velike važnosti. Posebno bi bilo to priporočati tudi pri srednješolski mladini, ki rada skače in leta po stopnicah in hodnikih ter se pri tem lahko kaj poškoduje. — Morda bi tako zavarovanje, ki ni drago, lahko vpeljali tudi med srednješolsko mladino na goriških srednjih šolah.

Pozor pred izseljevanjem na Vestfalsko. Kakor poročajo listi iz Nemčije so rudniki na Nemškem, posebno na Vestfalskem, vsled slabe kupčije in velike zaloge odpustili zelo veliko delavcev. Glasom poročil ne bodo sprejemali sedaj priseljencev še tako kmalu, ker je že tamošnjih delavcev na tisoče brez dela. Svarimo torej nujno naše ljudi, da se sedaj ne izseljujejo na Vestfalsko in sploh v rudnike na Nemškem, ker ne bodo dobili dela!

Razglas. Pri desetem srečkanju obveznic deželnega posojila iz leta 1902 od 1.000.000 kron, katero se je vršilo dne 1. okt. t. l. v deželni hiši, so se srečkale: obveznica št. 239 v znesku 2000 K, obveznica št. 243 v znesku 2000 K, obveznica št. 20 v znesku 1000 K, obveznica št. 8 v znesku 1000 K. Te obveznice izplača deželna blagajna od 1. januarja 1914 naprej v polni imenski vrednosti proti pridržku dotičnih obveznic in do 1. januarja 1913 še ne zapadlih odrezkov.

Nemško prodiranje med Hrvatse. V kraju Ruma v Slavoniji se je te dni ustanovilo nemško društvo »Bund der Deutschen« (nemška zveza). Društvo šteje že nad 300 članov in hoče delovati posebno v gospodarskem in šolskem oziru. Poleg mažarske invazije je pritisnila v zadnjih letih posebno nemška na-

Petrolej na Gorenjskem. V Poljanski dolini je začel izvirati v veliki množini vreclec petroleja, ki se je izkazal kot jako dober za razsvetljavo.

Nova ladija »Austro - Amerikane«, ki so jo dne 2. t. m. spustili v Tržiču v morje in nosi ime »Dona« je napelja-

ma iz jekla in nosi 11.000 ton. Dolga je ladija 430 čevljev, široka 54, in visoka 36 čevljev. Na uro preplava 12 morskih milj. Spuščanja v morje se je vdeležila cela vrsta odličnih domačih in tudi tujih gostov. Botrca je bila žena argentinskega konzula na Dunaju.

Bombni atentat na Reki. Preko Budimpešte poročajo, da je obmejna policija na Reki dognala, da je bil atentat pripravljen po članih radi protidržavnih tendenc razpuščenega društva »Giovane Fiume«.

Odpustitev rezervistov. Vojna uprava je odredila, da se trajno odpuste nadomestni rezervniki de 10. t. m. Rezervnikom letnika 1910. se všteje dosežanja vojaška služba za dve, onim letnika 1911. pa za eno orožno vajo. Rezervniki poljske artiljerije se odpuste dne 31. t. m.

Knez Karl Schwarzenberg †. V soboto zjutraj ob 11^{3/4} je umrl na svojem gradu na Češkem znani češki aristokrat, ki je igral v avstrijski politiki precej veliko vlogo. Bil je član gosposke zbornice, tajni svetnik cesarjev in vitez najvišjega avstrijskega reda, zlatega runa. Rojen je bil l. 1859, od leta 1886 pa je zastopal češko plemstvo v deželnem in državnem zboru. Pred nekaj tedni se je na lovu prehladil in dobil lahko influenco. Tej se je pridružila počasi zapljučnica, ki je spravila še krepkega moža pod zemljo. Bil je sicer plemenitaš, a se je vedno zavedal svoje češke narodnosti v političnem in v privatnem življenju. Med zavednim češkim plemstvom bode stalo ime Schwarzenberg vedno na odličnem mestu. Njegova posestva so obsegala 27.802 hektara, zemljiškega davka je plačeval 72.449 kron. Po mišljenju je bil pokojni knez skozi in skozi katoličan in pri nemških in čeških liberalcih hudo nepriljubljen.

Zaradi kolere odgojen nastop vojaške službe. Kakor se uradno razglašča, je ogrsko domobrantsko ministerstvo odredilo, da onim novincem, ki stanujejo v ozemlju, ki je na Hrvaškem in v Slavoniji okuženo po koleri, do nadaljnjie odredbe ni treba nastopiti vojaške službe. Enoletni prostovoljci so izvzeti.

Obligatorično zavarovanje proti nezgodam se je vpeljalo za vse slušatelje na tehnični visoki šoli na Dunaju od letos naprej. Taka zavarovanja so velike važnosti. Posebno bi bilo to priporočati tudi pri srednješolski mladini, ki rada skače in leta po stopnicah in hodnikih ter se pri tem lahko kaj poškoduje. — Morda bi tako zavarovanje, ki ni drago, lahko vpeljali tudi med srednješolsko mladino na goriških srednjih šolah.

Pozor pred izseljevanjem na Vestfalsko. Kakor poročajo listi iz Nemčije so rudniki na Nemškem, posebno na Vestfalskem, vsled slabe kupčije in velike zaloge odpustili zelo veliko delavcev. Glasom poročil ne bodo sprejemali sedaj priseljencev še tako kmalu, ker je že tamošnjih delavcev na tisoče brez dela. Svarimo torej nujno naše ljudi, da se sedaj ne izseljujejo na Vestfalsko in sploh v rudnike na Nemškem, ker ne bodo dobili dela!

Razglas. Pri desetem srečkanju obveznic deželnega posojila iz leta 1902 od 1.000.000 kron, katero se je vršilo dne 1. okt. t. l. v deželni hiši, so se srečkale: obveznica št. 239 v znesku 2000 K, obveznica št. 243 v znesku 2000 K, obveznica št. 20 v znesku 1000 K, obveznica št. 8 v znesku 1000 K. Te obveznice izplača deželna blagajna od 1. januarja 1914 naprej v polni imenski vrednosti proti pridržku dotičnih obveznic in do 1. januarja 1913 še ne zapadlih odrezkov.

Nemško prodiranje med Hrvatse. V kraju Ruma v Slavoniji se je te dni ustanovilo nemško društvo »Bund der Deutschen« (nemška zveza). Društvo šteje že nad 300 članov in hoče delovati posebno v gospodarskem in šolskem oziru. Poleg mažarske invazije je pritisnila v zadnjih letih posebno nemška na-

od prej bilo tuptam nekaj Nemcev. Da se gibljejo in rinejo domačine pridno v stran, to je jasno. Žalibog so ta naseljevanja posebno v gospodarskem oziru za Hrvate pogubna. Nemci odjemljejo dobro in rodovitno zemljo, hrvaško ljudstvo se pa seli v Ameriko. Slavonija je rodovitna in plodovita dežela, žal da bo na ta način prišla počasi v tuje roke. Slavonske gozdove so pokupili po večini dunajski judje, na slavonskih poljih seje Nemeč ali Mažar svoje žito. Res tužna nam majka slovanska.

V spomin na osvobodilno bitko pri Lipskem l. 1813. se vrši tudi pri nas v Avstriji več patrijotičnih slavnosti. Na Dunaju se vrši pred spomenikom kneza Schwarzenberga, ki je bil eden najodličnejših junakov v oni dobi, dne 15. okt. velika slavnost, katere se vdeležijo poleg vseh visokih vojaških dostojanstvenikov tudi sam cesar. Posebno velike slavnosti pa se bodo vršile v Lipskem na Saksonskem.

Za tujski promet. Ker hoče vlada odtegniti podpore za tujski promet, so vložili nekateri nemški poslanci pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu spomenico, kjer pojasnjujejo pomen in dobiček tujkega prometa. Kot vzgled navajajo Tirolsko. V zadnjih desetih letih so poskočili dohodki ljudstva od 65 na 111 milijonov kron. Poraslo je število malih in srednjih obrti, ki imajo opravka s tujci. Hranilne vloge v tirolskih hranilnicah so porasle od 145 do 323 milijonov kron, kar pomeni že lepo ljudsko premoženje. Vžitinski davek je porasel od 2 milijonov na 4 milijone kron, ravno tako so se pomnožili direktni davki, ker je več samostojnih posestnikov, obrtnikov itd. Spomenica pravi, da bi bila za deželo občutna škoda, ako bi se jim odtegnila državna podpora za tujski promet sedaj, ko se je začela ta stvar ravno lepo in ugodno razvijati.

Laški rodoljubi v Rimu se zelo radi ogrevajo za razne iredentovske propalnice in podobne subjekte. Te dni so imeli v Rimu velik sestanek, kjer so protestirali proti obsodbi znanega Marija Sterleta, ki je bil obsojen na 5 let radi veleizdaje. Ali nimajo laški gospodje bolj važnega in koristnejšega dela kot da prirejajo take sestanke? Bržkone hočejo na ta način pokazati svojo posebno prijaznost do naše avstrijske države?

Železniška pogodba z Italijo. Med Italijo in Avstrijo, Nemčijo, Švico in Belgijo so se vršila od 24. do 26. sept. v Genovi važna pogajanja glede prehanja naloženih železniških vozov iz teh držav v Italijo. Do sedaj so veljali strogi predpisi, od 1. januarja l. 1914 pa stopijo v veljavo členi nove pogodbe, ki dosti olajšuje promet blaga čez mejo. Posebno je to važno za naše kraje, od koder gre jako dosti vozov naloženih z lesom v laške kraje. Novi olajšani predpisi bodo kmalu objavljeni, da se bode občinstvo vedelo po njih ravnati in primerno nakladati vozove.

Tujce odklanjajo na nemških univerzah. Vsled odredbe naučnega ministerstva, je število tujih dijakov na nemških univerzah zelo omejeno. V Berlinu n. pr. ne sprejmejo nobenega dijaka več iz Rusije. In vendar ti mladi gospodje ne pridejo s trebuhom za kruhom, ampak prineso denar v deželo. Tu naj se uče laški kričarji, ki hočejo komandirati v naših krajih. In vendar Rusija prav nič ne rogovili proti Nemčiji, ker je ta prepoved čisto nemška stvar, ki ruski državi ni nič mari.

Naloga časnikarjev. Na otvoritveni seji mednarodnega časnikarskega kongresa v Rimu je govoril predsednik mednarodne časnikarske zveze med drugim sledeče o nalogah časnikarja: »Na podlagi javnega mnenja morajo biti časnikarji: dnevne priče pred velikim sodnim dvorom zgodovine nepristranski sodniki, ki (kako bi to bilo možno!) vse presojo po svoji vrednosti in resničnih razmerah, brez povečanja ali pomanjšanja. Oni morajo imeti

Deželni zbor.

III. seja dne 6. X. 1913.

se je pričela ob 4.30 uri pop. Po prečitani zapisnika je predsednik naznanil, da je došlo pismo Nj. Prezvzišenosti knez nadškofa, v katerem naznanja predsedstvu, da je dobil vabilo na otvoritev dež. zbora prepozno, ker se je nahajal na kanonični vizitaciji. Nadalje naznanja, da se ne bode mogel udeleževati redno deželnozbornih sej zaradi množičnih svojih poslov.

Po prečitanih peticij so bili naznanjeni sledeči došli spisi:

predlog posl. Fona, da bi se povračala brezobrestna posojila, dovoljena vinogradnikom, še-le po preteku petih let;

nujni predlog posl. Fona glede poprave kolovoza oziroma zgradbe ceste Gor. Trebuša — Dol. Trebuša; predsednik naznanil, da lahko utemeljuje predlagatelj nujnost pri razpravi o točki 3. dnevnega reda, ki se peča z istim vprašanjem.

(Ta zadeva je bila itak postavljena na dnevni red včerajšnje seje in se je moralo o nji razpravljati brez nujnega predloga.)

nujni predlog posl. Fona glede zvišanja deželne naklade na pivo od 4 na 8 K;

nujni predlog posl. Kovača glede dovoljenja za točenje novega vina pred 20 oktobrom;

interpelacija posl. Rutarja glede regulacije Birse;

interpelacija posl. Kovača glede poštinih razmer na progih Gorica-Postojna; interpelacija posl. dr. Gregorčiča glede cementiranja vinskih posod.

Nato se je prešlo na dnevni red.

Poročilo o zakonskem načrtu, ki se tiče uvrstitve med skladovne ceste cestnega kosa, ki veže skladovno cesto Komen-Rihenberk z dovozno cesto na postajo Rihenberk, se je odstopilo pravnemu odseku.

Predlog za primerno zvišanje že dovoljenega deželnega prispevka v znesku 2625 K za zgradbo ceste Lokvica - skladovna cesta Miren - Opatjeselo se je odstopilo tehničnemu odseku.

Poročilo, ki se tiče obnovitve podpore za zgradbo ceste Čepovan - Gorenja Trebuša - Dolenja Trebuša, se je potem, ko je bila odklonjena od posl. Fona predlagana nujnost odkazalo tehničnemu odseku. Vsprejel pa se je posl. Fona predlog, naj se naloži odseku, da poroča o stvari tekom 8 dni.

Poročilo o odpisu zneska 620 K, ki bi ga bil moral vrniti deželni zboru pokojni deželni kancelar Albert Planiscig se je odstopilo finančnemu odseku.

Poročilo o prošnji za primerno dodatno podporo županstva Gorjansko za popravilje ceste Ivanjgrad - Križišče - Sveto se je odstopilo tehničnemu odseku.

Poročilo o zvišanju deželnega prispevka v znesku 5600 K na 8000 K za popravo ceste Renški vrh - Temnica - Zagrajc se je odkazalo tehničnemu odseku.

Poročilo o prošnji za nadaljno podporo županstvu Grahovo v kritje škode, povzročene po požaru prebivalcem v Kalu ter o že izplačani podpori 500 K se je odkazalo peticijskemu odseku.

Poročilo o prošnji županstva Gorjansko, da bi se sprejeli na breme deželnega zaloga stroški, ki jih je povzročila Marija Adamič iz Zagrajca v bolnišnici v Trstu ter predlog naj se iste sprejme na račun deželnega zaloga, se je odstopilo pravnemu odseku.

Poročilo o prošnji županstva Kožbana za 25% podporo občanom iz Senika k stroškom za zgradbo kapnice se je odkazalo tehničnemu odseku.

Poročilo o prošnji županstva Breginj, da bi se smela uporabiti vže dovoljena podpora 1200 K za most čez Nadižo, za napravo ure v Logjih in za zgradbo pokopališča v Robedišču se je odstopilo tehničnemu odseku.

Poročilo, ki se tiče zgradbe želez-

nakšne druge postaje državne železnice se je odkazalo tehničnemu odseku.

Nato so se razna poročila o računskih sklepkih proračunih itd. raznih zalogov, ustanov itd., ki jih upravlja deželni odbor odstopila »en bloc« finančnemu odseku.

Poročilo glede izplačila nagrade finančnim organom, ki so pobirali užitnino v letu 1911, se je odstopilo finančnemu odseku.

Poročilo glede izplačila prispevka, določenega za obrtno nadaljevalno šolo v Tapoljanu v znesku 700 K kuratoriju šole v Tercu ter predlog glede podelitve rednega prispevka v znesku letnih 518.75 K, ki je določen za šolo v Tapoljanu, šoli v Tercu, se je odstopil šol. ods.

Poročilo glede izplačila deželne podpore 1436 K za popravilje zvonika oglejske bazilike in predlog glede podelitve nadaljnjega primerne prispevka za popravilje iste bazilike se je odkazalo finančnemu odseku.

Poročilo glede delnega izplačila dovoljene, a ne še proračunljene deželne podpore v znesku 1687 K 50 v za vodovod v Ajbi se je odkazalo finančnemu odseku.

Nato so se predložili volivni spisi vseh volivnih razredov, ki so se vsi odkazali verifikacijskemu odseku.

Pri razpravi o volivnih spisih glede volitve v kuriji italijanskega veleposestva je prišlo vsled predloga posl. Bombig-a, naj se naloži verifikacijskemu odseku, naj poroča o teh volitvah še tekom tega zasedanja, do debate v katero so posegli razni poslanci.

Posl. Rutar je omenil, da stvar ni nujna in se torej lahko počaka na tozadevno razsodbo upravnega sodišča, kjer se ima določiti, ali imajo cerkve pravico voliti ali ne.

Posl. dr. Podgornik je rekel, da je stvar praktične vrednosti ter da tvori pravno vprašanje. Zato je bolj umestno, da se da verifikacijskemu odseku prostost, da poroča še le, ko se zadeva glede volivne pravice cerkva reši pri upravnem sodišču.

Posl. dr. Pettarin je za to, da se razpravlja o stvari in merito takrat, ko bo verifikacijski odsek poročal o teh volitvah.

Deželni glavar se je nato zavzel za avtonomijo deželnega zbora, ki ne sme trpeti nikake ingerence ne od vlade, ne od sodišč itd.

Konečno se je vsprejel s 15 (ital.) proti 14 (slov.) glasovi Bombigev dodatka.

Po izčrpanem dnevnem redu je posl. Fon utemeljeval svoj nujni predlog glede zvišanja deželne doklade na davek za pivo. Posl. Fon je izjavil, da je zagotovil finančni minister, da se bo ta zakonski načrt predložil v Najvišjo sankcijo in da je torej nujnost opravičena, ako se pomisli, da se lahko kmalu spremeni oseba finančnega ministra.

K temu predlogu se je oglasilo več poslancev. Vsi govorniki so priznali potrebo, ali važnost zakonskega načrta zahteva, da se ga prej prouči, da se s sankcijo tega zakona ne bi oškodovala dežela eventualno pri razdelitvi podpor deželam, ki se imajo dovoliti pri asanaciji deželnih financ.

Posl. dr. Franko je očital posl. Fonu, da je stavil ta predlog iz opozicije.

Posl. Fon je ta očitek odvrnil s pripombo, da bi se znal v svrhu opozicije posluževati drugih sredstev. Naklada na davek za pivo pa da ni v nobeni zvezi z prispevki za asanacijo deželnih financ, kateri prispevki so odvisni od sklepov parlamenta.

Nujnost predloga je bila odklonjena, a vsprejel se je enoglasno Fonov dodatni predlog, s katerim se nalaga finančnemu odseku, ki se bo pečal s tem vprašanjem, da pa zbornici še tekom tega zasedanja.

(S to zadevo se je bavil že stari deželni odbor. Odposlal je peticije v istem zmislu na razne kompetentne činitelje.

novi deželni odbor in kakor je opomnil posl. Bugatto je bil včeraj predpoludne razgovor o tem vprašanju tudi med poslanci raznih strank in rešila bi se ta zadeva gotovo najbrže še v tem zasedanju tudi brez nujnega predloga.)

Po dolgi debati se je vsprejel nujni predlog posl. Kovač, s katerim se nalaga deželni odboru, da stori potrebno, da politične sanitarne oblasti dovolijo točenje novega vina ali mošta pred 20. oktobrom in sicer na ta način, da se ustvari po posameznih občinah komisije, ki naj se prepričajo, ali je vino ugodno za točenje.

Nato je posl. Rutar prečital svojo interpelacijo tičečo se uravnave Birse. (To interpelacijo priobčimo prihodnjič.) V interpelaciji vpraša ministra za javna dela, zakaj se je delo pri uravnavi Birse ustavilo ter zahteva, da se z istim zopet prične in nepretrgoma nadaljuje tudi v zgornjem toku Birse.

Nato prečita posl. dr. Gregorčič sledečo

interpelacijo

poslancev dr. A. Gregorčiča in tovarišev radi cementiranja vinskih posod.

Tekoče leto je c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici kaznovalo mnogo vinorejcev, ker so prodali vino iz sodov, ki niso bili uradno premerjeni, »cementirani« zadnja tri leta.

Res zakon ukazuje, da prodajalec in kupec, oba morata imeti sode cementirane vsaka tri leta, toda do tekočega leta radi tacega pregreška, da je kedo vino prodal iz necimentiranega sode, ni bil nihče kaznovan. Kupec je poslal cementirane sode, ali pa se je pri polnjenju sodov vino merilo. Nihče pa ni zahteval, da bi tudi prodajalec moral vino pri prodaji točiti iz cementiranega sode. Letos pa je c. k. okrajno glavarstvo v Gorici take pregreške občutno kaznovalo.

Te določbe o cementiranju so morda prestoge, morda nepotrebne, ali v veljavi so.

Dejansko pa letos ni mogoče, da bi vsi vinogradniki, ki vino prodajajo, svoje sode dali cementirati, prvič že radi tega ne, ker merosodni urad ne more zmagati dela; drugič radi tega ne, ker nedostaje časa in je vino že v sodih. Zapadla naj bi tedaj brez krivde velika večina naših vinorejcev občutni kazni. Cena vinu je zdajci prav nizka, zdaj naj vinorejci pa še kazni plačujejo od necimentiranih sodov. Za bodočnost je uvedena že akcija za potovalne sodomerne urade, ali dokler niso ti uvedeni, se mora izvanrednim potom poravnati ta kalamiteta. V ta namen vprašamo podpisani:

Ali je visoka c. kr. vlada voljna, da vsaj tekoče in prihodnje leto pri prodaji letošnjega vinskega pridelka v Goriški in Gradiščanski grofovini izvoli spregledati zakonsko določbo, da mora vinorejec pri prodaji vina točiti le iz cementirane posode, to je da se prodaja vina iz necimentirane posode ne kaznuje.

V Gorici, 6. oktobra 1913.

(Podpisani vsi poslanci Slov. kluba.)

Za tem prečita posl. Kovač interpelacijo v zadevi poštinih razmer na progih Gorica - Vipava, odkar vozi na tej progii pošto avtomobil.

Nato je bila seja zaključena. — Prihodnja seja v četrtek ob 4 uri popoldne.

Politični pregled.

Francjski deželni proračun.

V sobotni seji deželnega zbora je bil sprejet deželni proračun za leto 1914, ki izkazuje 6,821.622.— K potrebščin, 2,573.658 kron pokritja in potemtakem 4,247.964 K primanjkljaja.

Nemško slovenski kompromis na Štajerskem.

Včeraj se je v skupni seji nemškega in slovenskega deželnozbornskega kluba dosegel popoln kompromis štajerskega deželnega zbora, ki se snide dne 10. t. m. Kompromis obsega razna gospodarska vprašanja.

Avstro-ogrski poslanik v Beogradu Ugron prestavljen v Bukarešt.

Avstro-ogrski poslanik v Bukarešti, grof Fürstenberg, je prestavljen v Madrid. V Bukarešt je prestavljen do sedanj avstrijski poslanik v Beogradu pl. Ugron.

Volitve v Italiji in katoličani.

Kakor poroča rimski list »Osservatore romano«, je sklenil volilni odbor rimskih katoličanov, da se katoličani v Rimu ne vdeležijo prihodnjih volitev v laški državni zbor. To se izrecno povdarja, ker so nekateri listi bili raznesli vest, da se tudi katoličani v Rimu vdeležijo letošnjih državnozbornih volitev.

Skrb za Albanijo

presega res že vse meje. Kar so svoj čas uganjali nemški listi zastran teh hribovskih divjakov, je že bilo skrajno nemumno, a da se kdo še sedaj razgreva radi teh roparskih plemen, to pa res že ni več normalno. Da Albanija in Albanci ne zaslužijo prav nobene politične ugodnosti in prav nobenih obzirov, to je jasna stvar. Dosti imamo drugih zadev, ki so dosti bolj važne in dosti bolj potrebne kot so albanske meje in albanska uprava. Zadnja beseda v tej reči seveda ni bila še rečena in ako gre ta reč počasi odrok, pač kaže to le, da predmet sam ne zasluži drugačne obdelave. Graška »Tagespost« od sobote popoldan se grozno jezi na francosko vlado, ker so baje Francozi kar se tiče te ljube Albanije najbolj počasni. Da se jim tako ne mudi kot nekaterim nemškim petelinčkom, to je seveda umljivo; kajti Francoze je niso politiki nemškega kalibra, da bi ne vedeli, kaj jim je prav in kaj ne. Med drugim piše omenjeni nemški list sledeče: »Sramota je za evropsko civilizacijo, da morajo čakati Albanci že od lanskega decembra, kdaj se velevlastim poljubi, da določijo meje albanske države.« To je res prava grozota in ti ubogi Albanci, ki se brigajo za svojo državo in njene meje toliko kot za predlanski sneg, ti so res pravi siromaki in cela Evropa naj sedaj združi svoje moči, da osreči to nesrečno »kulturno« ljudstvo. Kaj pa na Hrvaškem, gospoda, kjer je že 18 mesecev odpravljena ustava, kjer vlada ljudstvo absolutizem in mažarska samovolja? Ali tam ne vidijo gospodje krivic, ki se gode kulturnemu narodu hrvaškemu? Tu je potrebna krepka poteza, ne pa v albanskih zadevah, ki nam niso popolnoma nič mari. Seveda, na ta način ne pomaga nobena tožba, da so naše domače politične razmere slabe. Slabe bodo tudi ostale, dokler ne bomo posvečali več skrbi domačinim zadevam kot pa — albanskim. Kako hočemo imeti doma urejene razmere, če pa vse svoje politične in gospodarske moči trosimo za take bedarije kot je albanska država. Porabimo svoje gospodarske sile doma in kmalu nam ne bo več treba tožiti o slabih odnošajih. Kdor pa ne seje, tudi žeti ne more.

Balkanske zadeve.

Srbsko uradno poročilo o ustaji Albancev pravi, da so ustaši popolnoma poraženi na vseh krajih. V bitolskem okraju vlada zopet mir in uradi so zopet pričeli svoje delovanje. Potem ko so bili ustaši pri Prizrenu poraženi, se je njih glavna moč razšla. V Beogradu pričakujejo, da bo v treh dneh mir popoln.

Mobilizacija vseh balkanskih držav.

Po poročilih belgrajskih časnikov se vrši tako v Turčiji kakor tudi v Bolgariji mobilizacija z vso naglostjo. Vsled tega ste prisiljeni tudi Grčija in Srbija mobilizirati, da se vspostavi ravnotežje.

Turško-grški spor.

Napetost med Turčijo in Grčijo narašča in tvori resno nevarnost oboroženega konflikta.

Razpuščenje bolgarske zbornice.

Bolgarska zbornica bo v kratkem razpuščena in razpisane bodo nove volitve. Kakor se poroča, bodo volitve dne 1. dec. Razun tega se bodo izvršile nekatere spremembe v ministerstvu in

Tisoč in ena noč!

V Central - Bio

se predstavlja z velikim vspehom. Videti ga moremo še tri dni.

vse znati, vse pojasniti; morajo biti na ta način oči in uho, spomin in usta družbe — in potem zopet ne smejo nič videti, nič čuti, se na ničesar spominjati ter igrati neme v trenutku, ko to zahteva višji interes države in družbe. Slediti morajo notranji zapovedi stroge vesti in vendar z navdušenjem smatrati stvari drugih za svoje lastne, ne da bi veliko vpraševali zakaj in čemu? Oznanjati morajo bolečine, veselje in častihlepje narodov, biti morajo branitelji nesrečnih in bednih. Biti morajo mednarodni radi svojega poklica in patrijotje (domoljubi) iz razlogov uma, svobodni umetniki, ki vidijo vse skozi svojo osebnost, in na drugi strani fotografi; biti morajo goreči, resni in morda dolgočasni propovedniki in obenem ljubeznjivi in zabavni z domišljijo... — Torej toliko čednosti in toliko lastnosti se zahteva od ubogega urednika.

Kolera v Romuniji. Do sedaj je bilo na Romunskem 1159 slučajev kolere. 76 oseb je umrlo, 89 jih je ozdravilo, vsi drugi so še po bolnišnicah in lazaretih.

Književnost.

Mlada Breda. Povest spisal dr. Ivan Pregelj. Izdala »Družba sv. Mohorja« v Celovcu 1913. — Daljših, domačih povesti je naše ljudstvo že od nekdaj veselo. Spominjam se prav dobro, kolikokrat smo čitali doma »Miklovo Zalo«, »Robinzona« itd. Vsak v hiši je znal že pol na pamet, a vendar je bila stvar še lepša. V zadnjem času je sicer pri nas bila ravno glede takih povesti precejšnja suša. Vsi mlajši pisatelji so hoteli pokazati, da so strašno »moderni«, da poznajo svetovno slovstvo itd. kakor da je morda bitje in žitje človeško sedaj kaj modernejše kot včas. Veseli človeka tedaj, ako dobi v roko zopet kaj pripovednega, domačega. »Mlada Breda« se naslanja na narodno pesem o mladi Bredi in o hudi tašči. Enako snov nam je razpredel tudi dr. Pregelj v svoji povesti. Anica se imenuje ta uboga mlada nevestica, ki dobi tako hudo in strupeno taščo. Katra je res osorna in nenavadna ženska. Trde in okamenele so njene zunanje in notranje poteze, trda in surova je proti svojemu sinu. Sin Jurko je slabič, ki podleže v tem boju, Anica pa se srečno prekoplje po dolgih bridkih letih do sreče in zadovoljstva. Ta srečen konec bo gotovo ugajal ljudskim čitateljem bolj kot pa zaključek narodne pesmi, ki nam predoči mlado Bredo kot žrtev svoje hude tašče. — Anica se srečno reši svoje tašče Katre. Katro pa zadene bi rekli zaslužena

kazen, to je etiki našega ljudstva morda bolj pristopno. Estetično pa se zdi, da je narodna pesem v tem oziru višja. Dr. Pregljevi povesti želimo obilo čitateljev, to bo gotovo najlepša ocena njegove prikupljive povesti. V začetku bi si želeli malo več jednostavnosti (2. poglavje), kar pa celoti vendar ne škoduje.

Sante Busolini

trgovec z jedilnim blagom v Gorici

naznanja slav. občinstvu, da je preselil svojo trgovino iz dosedanjih prostorov na Kornu št. 13

v ulico sv. Antona št. 2
[tik trgovine g. Ig. Saunig.

V rovih prostorih bo postregel slav. občinstvu z najboljšim blagom, nizkimi cenami in dobro postrežbo. — Istantok tudi v svoji

podružnici v Solkanu št. 311.

Obenem priporoča svojo apnenico v Solkanu. Cenji varočila se sprejema v trgovini v ulici sv. Antona št. 2 in se izvršujejo točno.

Iv. Znidarčič & dr.

stavb. tvrdka

v GORICI, Via Mattioli v GORICI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-stropce patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja, s vedno isto temperaturo. Ceneje kakor vsi drugi sistemi.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v GORICI

ulica della Croce št. 6.

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v Gorici Gosposka ulica št. 1 se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prezema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

FRANC NOVAK,

Gosposka ulica, št. 1.

SPLOŠNA HRANILNICA

v TRSTU

osnovna po načelih hranilničnega regulativa z dne 2. septembra 1844. prične poslovati s 1. OKTOBROM t. l.

Uradi v ulici Torre Bianca št. 41

Uradne ure od 9.—12. in 3.—5. pop.

Vložna obrestna mera 4⁰/₀

»Splošna hranilnica« v TRSTU je edini slovenski zavod na Primorskem, ki je upravičen sprejemati vloge, za katere se zahteva *pupilarna varnost!*

Automobil (Limousine) 40 HP, popolnoma delujoč, močan chasis, pripraven tudi za tovorni voz, se proda dne 12. t. m. ob 10. uri predpoludne na prostovoljni dražbi. Garage Pallich, — Gorica.

JOSIP BONANNI

naslednik T. Slabanja

srebrar in zlatar v Gorici ulica Morelli 12
odlikovan z zlato svetinjo

se priporoča vsem čč. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. Konkurenca v cenah izključena. Cenike gratis franko na dom.

NAJBOLJŠA STREHA / SEDANJOŠTI

Firmit

— SKRILJEVEC

Asbestni cementni skriljavec Firmit je umeten kamen najboljše vrste

FIRMITOVE TOVARNE ZA DR. ZDZ
WEIßENBACH OB TRIESTINGI
I'PODNE AVSTRIJSKO
ZASTOP/TVO IN ZALOGA

Kupujte samo dvokolesa „ALTENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in na boljši bodisi za navadno rabo ali za dirke

givalni stroji Origin #1 „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šlikanje (vezenje). Stroj teče brezsumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v Podgori

na voglu železniškega mosta

(na cesti, ki pelje proti Gradiški)

Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.